

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6918-2568

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6918-2025

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับบ้านนกแอ่นกินรัง GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR SWIFTLET HOUSE

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 65.020.99

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6918-2568

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6918-2025

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับบ้านนกแอ่นกินรัง GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR SWIFTLET HOUSE

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ตอนพิเศษ
วันที่

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับบ้านนกแอ่นกินรัง

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายโสภชัย ชวาลกุล รองอธิบดีกรมปศุสัตว์	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมปศุสัตว์
นายอภิรักษ์ คงนุรัตน์
นายอนุชา มุมอ่อน
นายเอกชัย ก่อเกียรติสกุลชัย	กรรมการ
3. ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง
นายสินธิ์ บุญสิทธิ์
นายนำพล ฉิมมงคล	กรรมการ
4. ผู้แทนกรมอนามัย
นายธิตี แสงธรรม
นางอัมพร จันทวิบูลย์
นางสาวศรัญญา กำจายกลาง	กรรมการ
5. ผู้แทนคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาระ บำรุงศรี	กรรมการ
6. ผู้แทนคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์นันท์ชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์
รองศาสตราจารย์แสงสรรค์ ภูมิสถาน	กรรมการ
7. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นายเกษตร สุเดชะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรชัย สัญญัติเสรี	กรรมการ
8. ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
นางสาวพิจิกา โรจน์ศตพงศ์	กรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจรังนกแอ่น (ประเทศไทย)
นายกมลศักดิ์ เลิศไพบุลย์
นายชาญวิทย์ ทิพย์มณี	กรรมการ

10. ผู้แทนสมาคมบ้านรั้งนกแอ่นและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
นายธนศักดิ์ สุขสง	
นายอนันต์ จองศักดิ์เจริญกุล	
11. ผู้แทนศูนย์เกษตรกรรมรั้งนกแอ่นประจวบคีรีขันธ์	กรรมการ
นายวิทยา กำบัง	
นางจุฑานุช กำบัง	
นายวีระชัย เตือนวีระเดช	
12. นายมงคล วิธานนิติธรรม	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแปรรูปรั้งนกและการค้ารั้งนก	
13. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน	กรรมการและเลขานุการ
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	
นางสาวณัฐกานต์ นามมะกุนา	
นางสาวจิรจิต ดิศสนะ	

รังนกแอ่นกินรังหรือรังนกอีแอ่นชนิดกินได้หรือบริโภคได้ เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ. 2567 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2567 โดยอนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของนกแอ่นกินรัง (*Aerodramus germani* หรือ *Aerodramus fuciphagus*) และนกแอ่นหางสีเหลี่ยมหรือนกแอ่นรังดำ (*Aerodramus maximus*) ได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการยกระดับการผลิต รังนกให้มีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ จำเป็นต้องมีการจัดการตั้งแต่การผลิตขั้นต้นอย่างเหมาะสม คณะกรรมการ มาตรฐานสินค้าเกษตร จึงเห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ บ้านนกแอ่นกินรัง

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

KU Standard 002/2564. 2564. ข้อบังคับสำหรับการจัดการบ้านนกแอ่นกินรังตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับบ้านนกแอ่นกินรัง
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับบ้านนกแอ่นกินรัง เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศ กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับบ้านนกแอ่นกินรัง มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6918-2568 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

(นางนงนุช วิทยายุทธินันท์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ

บ้านนกแอ่นกินรัง

1. ขอบข่าย

- 1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีสำหรับบ้านนกแอ่นกินรัง ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกแอ่นกินรังหรือนกแอ่นที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Aerodramus germani* หรือ *Aerodramus fuciphagus* และนกแอ่นหางสีเหลืองหรือนกแอ่นรังดำที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Aerodramus maximus* มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตรังนกเพื่อการค้า ครอบคลุมข้อกำหนดองค์ประกอบบ้านนก การจัดการบ้านนก การจัดการรังนก การทำความสะอาดและบำรุงรักษา บุคลากร การป้องกันโรค สัตว์พาหะนำเชื้อ และสัตว์ศัตรู สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล เพื่อให้ได้ผลิตผลรังนกที่ปลอดภัยต่อการบริโภค
- 1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่ครอบคลุมเกณฑ์การปฏิบัติสำหรับแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของนกแอ่นกินรัง เช่น ถ้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งปลูกสร้างที่ทิ้งไว้ว่างเปล่า สิ่งปลูกสร้างที่ไม่ได้ทำประโยชน์ สิ่งปลูกสร้างที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นบ้านนกแอ่นกินรัง

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตร มีดังนี้

บ้านนกแอ่นกินรัง หรือบ้านนก (swiftlet house) หมายถึง สิ่งปลูกสร้างเพื่อใช้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกแอ่นกินรังหรือนกแอ่นหางสีเหลือง ซึ่งครอบคลุมถึง พื้นที่ทำรัง ช่องทางเข้า-ออกของนก ห้องบินเล่นในบ้าน พื้นที่เก็บอุปกรณ์ พื้นที่เก็บรวบรวมผลิตผล (ถ้ามี) พื้นที่สำหรับผู้ควบคุมดูแลบ้านนก บริเวณสำหรับทำลายซาก และจุดรวบรวมขยะและมูลนก

3. ข้อกำหนด

3.1 องค์ประกอบบ้านนก

สถานที่ตั้งบ้านนกอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่อาจส่งผลกระทบต่อผลิตผล และมีการวางผังภายในอย่างเป็นสัดส่วน ออกแบบให้สามารถจัดการได้อย่างสะดวก ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะเหมาะสมในการปฏิบัติงาน และไม่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค

3.1.1 สถานที่ตั้ง

- 3.1.1.1 ควรตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ เว้นแต่มีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนเข้าสู่บ้านนก
- 3.1.1.2 ควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวกต่อการขนส่งปัจจัยการผลิต ผลิตผล และการขนถ่ายของเสีย

3.1.2 ผังและลักษณะบ้านนก

- 3.1.2.1 ควรมีการออกแบบที่ดี กำหนดตำแหน่งและพื้นที่ภายในบ้านนกเป็นสัดส่วน ได้แก่ พื้นที่ทำรัง ช่องทางเข้า-ออกของนก พื้นที่เก็บอุปกรณ์ พื้นที่เก็บรวบรวมผลิตผล (ถ้ามี) พื้นที่สำหรับผู้ควบคุมดูแล จุกรรวบรวมขยะ มูลนก และบริเวณสำหรับทำลายซากสัตว์
- 3.1.2.2 ต้องมีโครงสร้างแข็งแรง ทนทาน ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด และสามารถป้องกันบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือสัตว์อื่น เช่น สุนัข แมว เข้ามาในพื้นที่บ้านนกได้
- 3.1.2.3 บ้านนกต้องแยกจากที่พักอาศัยและสำนักงานอย่างเป็นสัดส่วน เพื่อให้สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายโรค กรณีไม่สามารถแยกบ้านนกจากที่พักอาศัยได้อย่างเป็นสัดส่วน ให้แยกทางเข้า-ออกของที่พักอาศัยและบ้านนกอย่างชัดเจน
- 3.1.2.4 ภายในบ้านนกต้องมีความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน เช่น มีราวบันได ราวกันตก ต้องไม่มีส่วนยื่นที่แหลมคมซึ่งอาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับอันตราย
- 3.1.2.5 คอนนกทำจากวัสดุที่แข็งแรง มีพื้นผิวที่ให้นกสามารถทำรังและวางไข่ได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นอันตรายต่อตัวนก และห้ามใช้วัสดุที่มีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่อผลิตผล

3.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก

- 3.1.3.1 ควรจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงานภายในบ้านนก
- 3.1.3.2 น้ำใช้ในบ้านนกต้องไม่มาจากแหล่งที่มีสภาพแวดล้อมที่อาจทำให้เกิดการปนเปื้อน เช่น ใกล้โรงงาน อุตสาหกรรม กรณีพบว่าน้ำที่ใช้มีความเสี่ยงหรือมีข้อสงสัย เช่น ลักษณะผิดปกติทางกายภาพ ให้เก็บตัวอย่างน้ำเพื่อวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ ตามตัวอย่างรายการการตรวจวิเคราะห์น้ำ ดังแสดงในภาคผนวก ก

3.2 การจัดการบ้านนก

มีการจัดการบ้านนกที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยให้นกแอ่นกินรังเจริญเติบโตอย่างเหมาะสม สุขภาพแข็งแรง ลดความเสี่ยงในการเกิดโรคและการแพร่กระจายของโรค สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายซึ่งอาจมีผลต่อปริมาณและคุณภาพรังนก รวมทั้งความปลอดภัยของผู้บริโภค

- 3.2.1 ควรมีคู่มือที่แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับกิจกรรมที่สำคัญ และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด ได้แก่ การจัดการบ้านนก การป้องกันโรค สัตว์พาหะนำเชื้อ และสัตว์ศัตรู การจัดการผลิตผล การจัดการสิ่งแวดล้อม และมีการบันทึกข้อมูล
- 3.2.2 ห้องที่เป็นพื้นที่ทำรังควรมีการจัดการความชื้นที่เหมาะสม และมีการระบายอากาศที่ดี เพื่อป้องกันการเกิดรา และบันทึกข้อมูลตามคู่มือการปฏิบัติงาน
- 3.2.3 วัตถุดิบอันตราย สารเคมี และสารชีวภัณฑ์ ที่ใช้ในการจัดการบ้านนก เช่น สารกำจัดรา สารกำจัดแมลง ต้องได้รับการขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และใช้ตามคำแนะนำบนฉลากหรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ และบันทึกข้อมูล

3.3 การจัดการรังนก

มีการปฏิบัติต่อรังนกอย่างถูกต้องและถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการป้องกันการปนเปื้อนและความเสียหายระหว่างการขนส่ง (ถ้ามี) เพื่อให้ได้รังนกที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค และตามสอปได้

- 3.3.1 การเก็บรังนกต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะ และระมัดระวังไม่ให้รังนกสัมผัสกับพื้น
- 3.3.2 ต้องเก็บรักษารังนกไว้ในที่สะอาด ในภาชนะปิดมิดชิด สามารถป้องกันการปนเปื้อนได้
- 3.3.3 กรณีการขนส่งรังนกที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ประกอบการบ้านนก ไปยังศูนย์รวบรวมหรือสถานที่คัดบรรจุ ให้ใช้ภาชนะบรรจุที่แห้ง สะอาด และมีวิธีการป้องกันไม่ให้รังนกเสียหายจากการขนส่ง
- 3.3.4 ต้องมีป้ายชี้บ่งหรือข้อความระบุวันที่เก็บเกี่ยวรังนกบนภาชนะบรรจุ บันทึกปริมาณรังนกทุกครั้งที่มีการเก็บเกี่ยว รวมถึงระบุผู้รับมอบ เพื่อให้สามารถตามสอปได้

3.4 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

มีการทำความสะอาดและการบำรุงรักษาบริเวณและอุปกรณ์ที่ใช้ในบ้านนกอย่างถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ลดการสะสมและการแพร่กระจายของโรค รวมทั้งลดการปนเปื้อนของสารเคมี ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตผลและความปลอดภัยของผู้บริโภค และไม่เป็นอันตรายต่อนกและผู้ปฏิบัติงาน

- 3.4.1 ต้องมีการจัดการมูลนกและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ให้บ้านนกอยู่ในสภาพสะอาดและถูกสุขลักษณะ
- 3.4.2 ควรบำรุงรักษาบ้านนก และอุปกรณ์ ให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อนกและผู้ปฏิบัติงาน

- 3.4.3 วัตถุดิบทรายและสารเคมีที่ใช้ในบ้านนก เช่น สารทำความสะอาด สารฆ่าเชื้อ ต้องได้รับการขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และใช้ตามคำแนะนำบนฉลากหรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ และบันทึกข้อมูล
- 3.4.4 หากมีการใช้วัตถุดิบทราย ต้องเก็บวัตถุดิบทรายแยกเป็นสัดส่วนและมีป้ายชี้บ่งชัดเจน
- 3.4.5 กรณีที่บ้านนกมีบริเวณโดยรอบอาคาร ควรดูแลรักษาความสะอาดให้ปราศจากของเสียสะสมลดการดึงดูดและหลบซ่อนของสัตว์พาหะนำเชื้อ

3.5 บุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในบ้านนกแอ่นกินรัง มีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ และมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ และได้ผลิตผลที่ปลอดภัยต่อการบริโภค

- 3.5.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในบ้านนกต้องมีความรู้โดยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และบันทึกประวัติการฝึกอบรม
- 3.5.2 ต้องมีมาตรการควบคุมสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีสำหรับผู้ปฏิบัติงานในบ้านนกและบุคคลภายนอกที่เข้าพื้นที่บ้านนก เช่น เปลี่ยนรองเท้า สวมเสื้อผ้าที่สะอาด มีผ้าปิดจมูก สวมหมวกคลุมผม ล้างมือ และจุ่มรองเท้าฆ่าเชื้อ เพื่อป้องกันไม่ให้อาหารนกเกิดการปนเปื้อนจากผู้ปฏิบัติงาน
- 3.5.3 ไม่ให้ผู้มีประวัติการสัมผัสเชื้อ หรือ ผู้ที่เข้าไปในพื้นที่ที่มีการปรากฏของโรคระบาดสัตว์ปีก ในช่วง 72 ชั่วโมงก่อนหน้า เข้าบ้านนก
- 3.5.4 ห้ามผู้ปฏิบัติงานที่แสดงอาการป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจหรือโรคระบบทางเดินอาหาร เช่น ไอ เจ็บคอ ท้องร่วง อาเจียน หรือมีไข้ เข้าปฏิบัติงานในบ้านนก และต้องให้หยุดพักจนกระทั่งหายป่วย จึงสามารถกลับเข้าปฏิบัติงานได้
- 3.5.5 ผู้ปฏิบัติงานในบ้านนกต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีและมีใบรับรองแพทย์ยืนยันว่าไม่เป็นโรคหรือพาหะของโรคตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ข้อ 4 (9)

3.6 การป้องกันโรค สัตว์พาหะนำเชื้อ และสัตว์ศัตรู

มีมาตรการการป้องกันโรค สัตว์พาหะนำเชื้อ และสัตว์ศัตรู อย่างถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงการเกิดอันตรายกับตัวนก การเกิดโรค และการแพร่กระจายของโรค

- 3.6.1 ห้ามใช้ยาและสารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการรักษาหรือป้องกันโรค ที่อาจก่อให้เกิดการตกค้างในผลิตภัณฑ์
- 3.6.2 ต้องมีการตรวจเฝ้าระวังและป้องกันโรคอย่างสม่ำเสมอ และบันทึกผลการเฝ้าระวัง
- 3.6.3 ต้องมีมาตรการป้องกันสัตว์ศัตรูไม่ให้เข้ามาทำอันตรายต่อนกในบ้านนก
- 3.6.4 ต้องมีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะนำเชื้อ ไม่ให้เป็นแหล่งของเชื้อโรคที่มีผลกระทบต่อสุขภาพนก และสุขลักษณะของรังนก

- 3.6.5 ต้องมีการจดบันทึกการผ่านเข้าออกบ้านนกของบุคคลภายนอกที่สามารถตรวจสอบได้
- 3.6.6 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดสัตว์ ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์
- 3.6.7 การจัดการซากนกให้อยู่ภายใต้คำแนะนำของสัตวแพทย์ ในกรณีที่นกตายด้วยโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3.7 สวัสดิภาพสัตว์

การจัดการบ้านนกให้คำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อให้นกแอ่นกินรังสามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ และมีความเป็นอยู่ที่ดี และสุขอนามัยที่ดี

- 3.7.1 ให้เก็บเฉพาะรังนกที่ไม่มีไข่หรือลูกนกอยู่ในรัง
- 3.7.2 ต้องจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านนกให้เหมาะสม ไม่เป็นอันตรายหรือส่งผลให้เกิดความเครียดต่อตัวนก มีการดูแลให้นกมีความเป็นอยู่ที่เหมาะสมและมีสุขอนามัยที่ดี

3.8 สิ่งแวดล้อม

มีการจัดการ ขยะมูลฝอย มูลนก ขยะติดเชื้อ และน้ำเสีย ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ลดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม รวมถึงลดปัญหาเสียงดังรบกวนชุมชน

- 3.8.1 ต้องกำจัดหรือจัดการขยะมูลฝอย มูลนก และน้ำเสีย ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 3.8.2 กรณีมีขยะติดเชื้อหรือขยะอันตราย ให้แยกกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง
- 3.8.3 กรณีติดตั้งเครื่องเสียงที่ใช้กับบ้านนก ต้องไม่เปิดเสียงดังเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และกำหนดช่วงเวลาในการเปิดที่เหมาะสม และไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน

3.9 การบันทึกข้อมูล

มีการบันทึกและเก็บรักษาข้อมูลการปฏิบัติงานที่สำคัญของการจัดการบ้านนกและสามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อการตรวจสอบได้

- 3.9.1 ต้องบันทึกข้อมูล ดังต่อไปนี้
 - 3.9.1.1 การใช้วัตถุอันตราย สารเคมี หรือสารชีวภัณฑ์ ได้แก่ วัน เดือน ปีที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ชื่อผู้ผลิต เลขทะเบียน ชื่อสามัญของสาร รุ่น วันหมดอายุ วิธีการใช้ (ข้อ 3.2.3 และข้อ 3.4.3)
 - 3.9.1.2 การเก็บเกี่ยวรังนก ได้แก่ วัน เดือน ปีที่เก็บเกี่ยว ปริมาณรังนกที่ได้ (จำนวนรัง และน้ำหนัก) รหัสของรุ่น (ถ้ามี) ผู้รับมอบรังนก (ข้อ 3.3.4)
 - 3.9.1.3 ประวัติการฝึกอบรมบุคลากร ได้แก่ วันที่เข้าฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม สถานที่ฝึกอบรม เรื่องที่เข้าฝึกอบรม (ข้อ 3.5.1)
 - 3.9.1.4 ผลการเฝ้าระวังโรค ได้แก่ วัน เดือน ปี ที่สำรวจ จำนวนนกที่ตาย (ข้อ 3.6.2)
 - 3.9.1.5 บุคคลภายนอกที่เข้า-ออกบ้านนก ได้แก่ วัน เดือน ปีที่เข้าออก ชื่อ-สกุล วัตถุประสงค์การเข้า-ออก บ้านนก (ข้อ 3.6.5)

- 3.9.2 ควรบันทึกการวัดความชื้นสัมพัทธ์ภายในห้องที่เป็นพื้นที่ทำรัง ได้แก่ วัน เดือน ปี ที่วัด และปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศ โดยมีความถี่ของการวัดตามคู่มือการปฏิบัติงาน (ข้อ 3.2.1 และข้อ 3.2.2)
- 3.9.3 ควรเก็บรักษานบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

ภาคผนวก ก

(ให้ไว้เป็นข้อมูล)

ตัวอย่างรายการตรวจวิเคราะห์น้ำ

ข้อกำหนด 3.1.3.2 ในกรณีมีปัญหาหรือข้อสงสัยต่อคุณภาพน้ำใช้ในบ้านนก การวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ ควรพิจารณารายการตรวจวิเคราะห์ตามความเสี่ยงของการปนเปื้อนอันตราย ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นกแอ่นกินรังและผู้บริโภค ตัวอย่างรายการตรวจวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ก.1 โลหะหนัก

1) ตะกั่ว ^{1/} (Pb)	ไม่เกิน 0.1 mg/L
2) สารหนู ^{1/} (As)	ไม่เกิน 0.2 mg/L
3)ปรอท ^{1/} (Hg)	ไม่เกิน 0.01 mg/L

ก.2 จุลินทรีย์

1) โคลิฟอร์ม ^{2/} (Coliform)	น้อยกว่า 1.1 Most Probable Number ต่อ 100 mL
2) อีโคไล ^{2/} (<i>E. coli</i>)	น้อยกว่า 1.1 Most Probable Number ต่อ 100 mL
3) แซลโมเนลลา ^{3/} (<i>Salmonella</i> spp)	ไม่พบใน 100 mL

^{1/} R.S Ayers and D.W. Westcot. 1985. Water Quality for Agriculture. Chapter 6 Water Quality for Livestock and Poultry. FAO Irrigation and Drainage Paper 29 rev.1, pp. 111-114.

^{2/} ประกาศกรมอนามัย เรื่อง เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ.2563

^{3/} มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค ตามเอกสารแนบท้ายคำสั่งการประปาส่วนภูมิภาคที่ 197.02/2565 ลงวันที่ 9 มีนาคม 2565